

”Sargade folk kan återfå sin styrka”

TEXT OCH FOTO: JOANNA LINDÉN-MONTES

Anne Kubai har lång erfarenhet av krishjälp och psykosocialt stöd i krisområden. Hon har bland annat hjälpt lokalbefolkningen i Rwanda att komma på fötter efter folkmordet.

– Psykosocialt stöd är effektivt. I ett krigsdrabbat land har lokalbefolkningen goda möjligheter att hjälpa varandra upp igen. Jag har sett hur djupt sargade folk har återfått sin styrka, säger Kubai.

Anne Kubai är docent vid Uppsala universitet. Hon har specialiserat sig på att utbilda religiösa ledare i

psykosocialt stöd. Kubai har arbetat för många hjälporganisationer och kyrkliga nätverk.

– Vem som helst kan ge psykosocialt stöd. Man behöver inte vara psykolog för att kunna göra det. De flesta behöver bara lite stöd och råd för att lära sig hjälpa i svåra situationer.

Psykosocialt stöd är ett sätt att

främja personers psykiska och sociala förmåga att klara av både vardagen och svåra situationer.

– Hjälpen kan se ut på många sätt: att erbjuda någon tak över huvudet, ge dem mat på bordet, en tröstande famn eller någon som lyssnar. I ett konfliktdrabbat område saknar många allt det här.

ANNE KUBAI

- Född i Kenya.
- Docent vid Uppsala universitet, Sverige.
- Forskar i religion, fred och konflikter, samhällsbaserat psykosocialt stöd för flyktingar, samt utveckling och migration.
- Finska Missionssällskapets seniorrådgivare i psykosocialt stöd och fredsbyggande.
- Utbildade Finska Missionssällskapets personal i psykosocialt stöd hösten 2017.

EFTER KRIG UPPSTÅR VAKUUM

Anne har färska erfarenheter av krishjälp i Colombia, där hon träffat både interna flyktingar och tidigare gerillasoldater.

– Fredsavtalet är underskrivet. Nu återvänder FARC-soldaterna, ELN-trupperna och andra paramilitära grupper till byarna. De har bosatt sig i 26 områden. Hur ska de integrera sig? Hur ska invånarna våga lita på varandra?

Situationen i Colombia är en typisk grund för hat och konflikter.

– Många behöver få psykosocialt stöd för att kunna hantera det vakuum som uppstått efter kriget. Befolkningen är oförberedd, men situationen går ännu att korrigera. Det avgörande är vilka möjligheter krigsoffren och soldaterna får till integration och vilken typ av stöd lokalbefolkningen kan ge.

KYRKORNA ÄR TRYGGA PLATSER

I ett krigsdrabbat land behöver miljontals människor hjälp både under och efter konflikterna. Men hur erbjuder man stöd åt en så stor befolkningsgrupp?

– Bara en liten del av befolkningen har tillgång till specialtjänster inom vården. Den stora massan måste förlita sig på samhällsbaserat stöd, till exempel genom sin familj, sina vänner, grannar, församlingar och nätverk.

Kubai säger att de religiösa ledarna har stora möjligheter att nå befolkningen med den hjälp som behövs.

– Kyrkorna är trygga platser där man kan söka skydd. Försoningen börjar oftast här. Om församlingarna lär sig ge psykosocialt stöd kan många få effektiv hjälp snabbt. Det viktigaste är att utgå från de resurser ett samhälle redan har och föra samman religiösa samfund med organisationer: vi måste få dem att förstå varandra och tala samma språk.

Hur ska då till exempel colombianerna lyckas förlåta varandra?

– Det går att bygga broar med amnesti, öppen dialog och tid. Förlåtelse är det svåraste efter en konflikt. Men sår kan helas om man klarar av att tala om det som hänt, på trygga platser, till exempel i kyrkan.

KYRKORNA AGERADE RÄTT I RWANDA

Kubai jobbade i Rwanda efter folkmordet. Hon berättar att kyrkan tog en aktiv roll i krisarbetet i landet.

– Kyrkorna där var väldigt bra på att stö-

da befolkningen under de värsta åren. Men då talade man inte om psykosocialt stöd, man visste knappt vad det var, alla agerade bara enligt bästa förmåga. Kyrkan stöttade människorna, hjälpte dem förlåta och leva. Människorna där har varit tvungna att bygga upp sina städer och byar från grunden, och kyrkorna har funnits med hela tiden.

Kubai berättar att kyrkorna blev en naturlig samlingsplats för människorna i Rwanda

efter de värsta krisåren.

– Många unga har gift sig i samma kyrkor där deras föräldrar mördats. De har kunnat gå vidare.

HELANDET HAR EN ANDLIG DIMENSION

Kubai säger att lokalsamhällena oftast vet bäst hur de ska hjälpa varandra att helas från traumatiska upplevelser. Andligheten och traditioner spelar en stor roll här.

”Kyrkorna är trygga platser där man kan söka skydd. Försoningen börjar oftast här.”

– I många samhällen och kulturer löser man kriser och övergrepp i den närmsta kretsen tillsammans med de äldsta i byn.
– Det man kan tala om går också att lösa. Därför är det så viktigt att lära ut rätt verktyg för psykosocialt stöd. Det är något som alla kan ge. Psykosocialt stöd har alltså en viktig social funktion: det handlar om den hjälp vi ger varandra då vi träffas och delar våra bekymmer och problem.

Psykosocial träning är också en form av krisberedskap.

– Vi måste träna de breda befolkningslagren så att alla vet hur de ska agera vid en katastrof eller konflikt.

”HJÄLPEN FUNGERAR”

– Jag forskar i krig och misär dagarna i ända. Jag läser om krigsbrott och lidande. Men jag är ändå lycklig. Jag kan le och

skratta därför att jag hela tiden ser hur stor hjälp människor får av det psykosociala stödet, hur kyrkorna verkligen ger människorna hopp. Det är därför jag orkar.

MYANMAR NÄSTA?

– Nu drömmer jag om att få åka till Myanmar. Jag vill att människorna där ska få komma till tals efter de fruktansvärda brott som begåtts mot dem.

Finska Missionssällskapet värnar om individens välmående och integrerar därför samhällsbaserat psykosocialt stöd i utrikesarbetet. Stödet behövs till exempel under och efter katastrofsituationer och inom freds- och försoningsarbete. Missionssällskapet verkar i flera konflikttrabbade länder, till exempel Colombia, Syrien och Myanmar.

AKTUELLT

”KVINNORNA GER EXEMPEL PÅ FÖRLÅTELSE!”

– Kvinnorna har lidit mest av konflikten i Colombia, men de är också de starkaste. De har funnit gemensamma lösningar för fred och ger exempel på förlåtelse, säger Sara Lara Gonzales, människorättsexpert inom Colombias lutherska kyrka.

Lara Gonzales arbetar med fredsfostran och hjälper kvinnorna framåt efter kriget.

– Nu behöver vi män som kan kräva att kvinnorna får delta i samhällsbygget på lika villkor, poängterar hon.

Sara Lara Gonzales har sett hur Colombias kvinnor lyckats gå samman efter det långa inbördeskriget. De stöder varandra och är redo att gå vidare i fredsarbetet och samhällsbygget.

FOTO JOANNA LINDÉN-MONTES

ROLF STEFFANSSON LEDER FINSKA MISSIONSSÄLLSKAPET

Finska Missionssällskapets styrelse valde Rolf Steffansson till ny verksamhetsledare den 15 november, efter att Seppo Rissanen gått i pension. Steffansson har arbetat som direktör för Finska Missionssällskapets utrikesarbete sedan år 2008. Han har även verkat som vice verksamhetsledare de senaste två åren. Åren 1994-2006 arbetade han för Finska Missionssällskapet i Tanzania tillsammans med sin familj. Under den tiden var han bland annat regionchef. Åren 2006-2008 var han kyrkoherde i Pernå församling.

– Kyrkan och dess mission har stora möjligheter och utmaningar framför sig. Kyrkan påverkar internationellt genom att förmedla hopp och förverkliga de mänskliga rättigheterna. Jag vill arbeta för att Finlands kyrkas röst ska bli starkare inom den här rörelsen.

– Jag är tacksam och ödmjuk över att få tjäna i en organisation som är en hoppets ambassadör, som förmedlar nåd,

försvaret av människovärdet och bygger försoning. De världsvida utmaningarna är enorma, men den globala kyrkan, har omätbara andliga resurser till sitt förfogande. I den gemenskapen är det tryggt att arbeta för kärlek, hopp och tro, säger Steffansson.

Rolf Steffansson inleder uppdraget 1.1.2018.

Foto: Ari Vitikainen